Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığı
Tarih: 23/10/2026 09:19
Sayı: E-120.07.03-1968906

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

7/41399 GK 119

Sayı : E-54045643-610-27117421
Konu : Soru Önergesi (7/41399)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 11.03.2026 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1813638 sayılı yazınız.

Mersin Milletvekili Sayın Mehmet Emin EKMEN'e ait, İlgi'de kayıtlı yazı ekinde alınan 7/41399 esas nolu yazılı soru önergesine ilişkin Bakanlığımızın cevabi görüşü Ek'te sunulmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

İbrahim YUMAKLI
Bakan

Ek: Cevabi Görüş (7/41399) (2 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Doğrulama Kodu: B28720D4-2027-46C6-8C15-416B97D49EAF Doğrulama Adresi: https://www.turkiye.gov.tr/tarim-ebys

Üniversiteler Mahallesi Dumlupınar Bulvarı No: 161 06800 Çankaya / ANKARA
Tel: (0312) 287 33 60
www.tarimorman.gov.tr Kep: tarimveormanbakanligi@hs01.kep.tr
KEP Adresi : tarimveormanbakanligi@hs01.kep.tr

Bilgi için:Levent BOZKURT
Mühendis
Telefon No:(312) 258 85 96

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

MERSİN MİLLETVEKİLİ SAYIN MEHMET EMİN EKMEN'E AİT 7/41399 ESAS NUMARALI YAZILI SORU ÖNERGESİNE DAİR CEVAPLAR

Ülkemizin balıkçılık faaliyetlerinin sınırlı türler üzerinde yoğunlaşması, bir ekosistem ihmalinden ziyade stratejik yönetim ve pazar dinamikleriyle ilişkilidir. Örneğin, avcılığın yarısından fazlasını hamsi oluşturmakta ve bu durum türün ekonomik önemini göstermektedir.

Su ürünleri üretiminde sürdürülebilirliği sağlamak için stratejik ve bilimsel veriler dikkate alınarak üretim planlamasına geçilmiştir. Başlangıçta 7 türle (hamsi, mavi yüzgeçli orkinos, deniz patlıcanı, inci kefali, tıbbi sülük, beyaz kum midyesi, yılan balığı) başlayan planlama, 2026 yılı itibarıyla 5 yeni türle (kerevit, uzun kanat orkinos, kılıç, kalkan ve istavrit) 12 türe çıkarılmıştır.

Toplam avlanabilir miktarlar belirlenmekte ve süreç etkin saha denetimleri, karaya çıkış noktaları ve elektronik izleme sistemleri ile takip edilmektedir.

Ülkemizin deniz ürünleri avcılığında hamsinin yanı sıra çaça, sardalya ve istavrit gibi göçmen pelajik balıkların da payı büyüktür. Bu türlerin avcılığındaki yoğunlaşma, ülkemizin coğrafyasının bu balıkların yaşama ve üremeye elverişli olmasından kaynaklanmaktadır.

Su ürünleri istatistiklerine ilişkin veriler, Türkiye İstatistik Kurumunun kurumsal internet sayfasında kamuoyunun bilgisine sunulmaktadır.

"SoMFi 2025" raporu, Akdeniz ve Karadeniz havzasındaki balık stoklarının %52'sinin aşırı avlandığını ve berlam, sardalya, kılıç balığı ile albakor gibi türlerin korunması gerektiğini belirtmektedir. Bakanlığımızca, stok koruma çalışmaları kapsamında çeşitli yasaklar uygulamakta, su ürünlerinde üretim planlaması hayata geçirmekte ve balıkçılığa kapalı alanlar oluşturmaktadır. Yasadışı avcılıkla mücadele kapsamında 7/24 esaslı denetimler yapılmaktadır. Uygulanan önlemler sonucunda aşırı avcılık oranı son on yılın en düşük seviyesine inmiştir.

Ülkemiz, FAO bünyesindeki Akdeniz Genel Balıkçılık Komisyonu ile birlikte, Karadeniz'deki çeşitli ticari türlerin stok değerlendirme çalışmalarına katılmaktadır. Kalkan balığı için uluslararası kota uygulaması başlatılmış, hamsi avcılığına yönelik kısıtlamalar getirilmiştir. Ayrıca, Akdeniz'deki barbun, sardalya ve derin deniz karidesleri için de av baskısını azaltmaya yönelik çalışmalar sürdürülmektedir. Stok koruma amacıyla tür, alan ve av aracı gibi yasak ve kısıtlamalar uygulanmaktadır. Akdeniz'deki mavi yüzgeçli orkinos, kılıç balığı ve albakor gibi türler Atlantik Ton Balıklarının Korunması Uluslararası Komisyonu (ICCAT) kapsamında yönetilmekte ve uygulanan kotalar sayesinde stoklarının iyileşmesine bağlı olarak kota miktarları artmaktadır.

Ülkemiz balıkçı filosunun %80'inden fazlasını 12 metreden küçük gemiler oluşturmaktadır. Bu gemiler miktar bazında toplam üretimin yaklaşık %13'ünü gerçekleştirsede, sosyo-ekonomik açıdan kritik öneme sahiptir. Bakanlığımız, 0-12 mil arasındaki kıyı sularının ekosistem ve küçük ölçekli balıkçılar için sürdürülebilir olmasını sağlamak amacıyla çeşitli destek ve tedbirler uygulamaktadır.

Bu kapsamda:

- Küçük ölçekli balıkçılığı desteklemek için büyük ölçekli balıkçılığa derinlik ve mesafe yasağı gibi kısıtlamalar getirilmiş, bu tedbirler titizlikle denetlenmektedir.
- 2020 yılında başlatılan balon balığı avcılığı desteklemesi, sucul biyolojik çeşitliliğin korunması ve balıkçıların desteklenmesini sağlamıştır. Bu yöntemle, balon balığına av baskısı oluşturularak su ürünleri kaynaklarının korunması sağlanmıştır.

- Ayrıca, sürdürülebilir balık üretimi ve biyoçeşitlilik artışına destek olmak amacıyla yapay resif uygulamaları hayata geçirilmektedir.

Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) bünyesindeki Akdeniz Genel Balıkçılık Komisyonu (GFCM), Akdeniz ve Karadeniz'deki balık stoklarını tür ve bölgelere göre değerlendirilmektedir. Akdeniz'deki barbun, sardalya ve derin deniz karidesleri gibi türlerin av baskısını azaltmak ve stokları korumak için stok değerlendirme çalışmaları yürütülmektedir. Bu kapsamda, dev kırmızı karides ve mavi-kırmızı karides türlerinin sürdürülebilir avlanması amacıyla ülkemizde de kota uygulaması başlatılmıştır.

Bakanlığımızca 2017 yılından itibaren Küçük Ölçekli Balıkçılık Desteklemesi uygulanmakta ve bu destek kapsamında 12 metreden küçük deniz balıkçı gemilerine gemi başına destek ödemesi yapılmaktadır. Bu destekleme kapsamında yapılan anket çalışmasında, balıkçılarımızın büyük çoğunluğunun almış oldukları destekleri ağ bakım-onarım, tekne bakım-onarım ve akaryakıt harcamalarında kullandıkları ifade edilmiştir.

Ülkemiz, ekosistem temelli yönetim yaklaşımını benimseyerek balıkçılık yönetimini türlerin ekosistem içindeki etkileşimleriyle birlikte yürütmektedir. Bu bağlamda, FAO'nun "Mavi Dönüşüm" vizyonunu takip etmektedir.

1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu çerçevesindeki avcılık düzenlemeleri, bilimsel kuruluşlar ve ilgili paydaşlarla yapılan istişarelerle belirlenmekte ve bu kararlar Tebliğler aracılığıyla uygulanmaktadır. Ülkemiz, bölgesel balıkçılık yönetimi kuruluşlarıyla uyumlu hareket ederek, uzun yıllardır "tam uyum" ödülleri almaktadır; özellikle Akdeniz Genel Balıkçılık Komisyonu (GFCM) kararları titizlikle uygulanmaktadır. Ayrıca, yasa dışı balıkçılıkla etkin mücadele sağlamak için teknik altyapı güçlendirilmekte ve kapasite geliştirme çalışmaları yürütülmektedir. Bakanlığımızca, Antalya'da "Ekosistem Yaklaşımlı Balıkçılık Projesi" ve istilacı türleri izlemek amacıyla "İstilacı/Yabancı Türler Uluslararası Gözlemevi" kurulması planlanmaktadır.

Su ürünleri sektörünün büyümesi, su ürünleri yetiştiriciliği üretimi ve işleme teknolojilerindeki gelişmelere paralel olarak ülkemizin su ürünleri ihracatında da önemli bir artış görülmektedir. Ülkemizden 100'den fazla ülkeye su ürünleri ihracatı gerçekleştirilmekte, toplam ihracatın yaklaşık yarıya yakını ise AB ülkelerine yapılmaktadır. En önemli ihracat kalemlerini yetiştiricilik yoluyla elde edilen alabalık, çipura ve levrek balıkları ile yakalandıktan sonra kafeslerde büyütülen mavi yüzgeçli orkinos balığı oluşturmaktadır. Küçük ölçekli balıkçıların avladıkları ürünler daha çok bulundukları bölgelerde iç piyasaya sunulmakta ve mahallinde tüketilmektedir.